

Geketend in goud

Colofon

ISBN: 978 94 6365 773 0

1e druk 2025

© 2025, Dieuwke Anna Norbruis

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

www.elikser.nl

Drukwerk: CSL digitaal B.V.

Vormgeving binnenwerk en omslag: Evelien Veenstra

Foto auteur: Lynet van der Veer

Tekening binnenzijde: Brecht Woudstra (dochter van de auteur)

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Dieuwke Anna Norbruis

Geketend in goud

Brecht w 02-06-2024

Ik draag mijn boek *Geketend in goud* met diepe bewondering en respect op aan de vele sterke, dappere en moedige vrouwen van weleer – zij die zich in een tijd zonder gedegen sociaal vangnet voor zichzelf en hun gezinnen vaak onder erbarmelijke omstandigheden staande moesten zien te houden in het leven. Ik schreef dit verhaal als eerbetoon aan al deze vrouwen en moeders.

Dieuwke Anna

Hoofdstuk 1

Groningen, zomer 1895

Melle Simon Hebbema – zijn welgevormde lijf, zijn gelijkmatige gezicht, de bos donkerblonde krullen die nonchalant rond zijn hoofd hangen en zijn goed geproportioneerde lengte maken hem tot een aantrekkelijke en in het oog springende jonge herenboer uit Friesland. Langzaam maar zeker is hij een goede bekende geworden hier in het Groninger land, sinds hij bij zijn oom Simon Rijkstra in de leer is om de fijne kneepjes van diens boerenbedrijf, waar hij de volle erfgenaam van is, onder de knie te krijgen. Een charismatische, begeerlijke jonge kerel van nog geen dertig jaar, die menig vrouwenhart sneller laat kloppen.

Hij kijkt naar de menigte voordat hij straks zijn plaats voor de wedstrijd zal gaan innemen. Zijn blauwgrijze ogen speuren zorgvuldig de dikke rij toeschouwers af. Hij verschijnt hier vandaag aan de start om de race van het jaar te rijden. Verliezen is geen optie en al helemaal niet van Tammo, die nietige aardworm. Een schurfthekel heeft hij aan die kerel.

Natuurlijk begrijpt hij goed dat zijn rivaal Tammo en de vrouw van zijn dromen van dezelfde komaf zijn en daardoor een beter setje zouden vormen, maar hij vertikt het haar op te geven, dat nooit. Zij is de vrouw waar hij 's nachts van droomt of van wakker ligt, en als hij ergens zijn zinnen op heeft gezet, geeft hij niet zomaar op. Hij is tenslotte de zoon van wijlen Geert Hebbema, een man die opzien baarde in Joure en verre omstreken, omdat hij de man was geweest die uit liefde trouwde met zijn moeder,

Rika Valkhof, die werd geboren in een armetierig arbeidershuisje. Daar moet moed voor nodig zijn geweest, beseft hij nu beter dan ooit. Een herenboer, smoorverliefd op een arbeidersdochter – dat gevoel is hem niet vreemd sinds de komst van die kleine blonde schoonheid met haar weelderige vormen als dienstbode van zijn oom. Een lichte glimlach verschijnt om zijn mond. Hij weet best dat hij geen steek beter is dan zijn vader, rijke boerendochters hebben hem evenmin ooit kunnen bekoren. Gelukkig is er uit hen samen geen kind ontstaan zoals dat bij zijn ouders toentertijd was gebeurd, ver voor hun huwelijk. Een schimmige zus noemt hij dat kind, dat zijn moeder volgens haar eigen zeggen gedwongen afstond. Het interesseert hem totaal niet, voor hem is er maar één zus en dat is Liene Jelgersma – weliswaar zijn halfzus, maar niet een met halve waarde. Normaal gesproken houdt hij niet van vrouwen die hun mondje weten te roeren, maar dat Liene het met haar kordate optreden en haar rappe tong tot hoofdzuster van het stadsziekenhuis in Leeuwarden heeft weten te brengen, oogst respect bij de jonge herenboer. Liene lijkt qua uiterlijk niet veel op hun moeder, maar het innerlijk komt des te meer overeen. Hun moeder besloot om hem naar zijn oom Simon in Groningen te sturen. Voor zijn eigen bestwil, had ze gezegd. Om hem de fijne kneepjes van het boerenbedrijf en ondernemerschap bij te brengen, en om zijn wilde haren kwijt te raken. Hij heeft er vrede mee, zijn oom Simon en hij zijn uiteindelijk twee handen op één buik.

Het meisje naar wie hij op zoek is, laat zich in de drommen samengepakte mensen niet eenvoudig vinden. Rinske Jager is haar naam, het meisje dat al zolang hij hier bij zijn oom in Groningen vertoeft, zijn hoofd op hol brengt. Hij weet zeker dat

ze hier vandaag moet zijn. Ze heeft het hem immers zelf gezegd.

Tussen neus en lippen door had hij haar, terwijl ze hem en Simon in de mooie kamer het dienblad met koffie serveerde, gevraagd of ze naar de harddraverij zou komen kijken. Haar woorden hadden weliswaar timide en gereserveerd geklonken, maar dat was iets wat bij haar paste en misschien ook de reden waarom hij diepe gevoelens voor haar had gekregen. De blik in de ogen van zijn oom had boekdelen gesproken toen ze antwoordde dat ze erheen zou gaan om Tammo in actie te zien. Hij had haar vragend aangekeken en beiden hadden ze geweten dat ze dat enkel opperde omdat haar baas Simon Rijkstra erbij zat.

Simon ziet Melle het liefst trouwen met een boerendochter, zodat zijn kapitaal later, als Melle zijn bedrijf erft, van onschatbare waarde zal zijn. Maar Melle, een echte Hebbema, geeft wat hij eenmaal in zijn kop heeft gezet nooit op, dat weet zijn oom net zo goed.

Tammo! Als hij die naam hoort, wordt het hem al troebel voor de ogen van woede.

‘Stoppen daarmee, Melle, concentreren,’ spreekt hij zichzelf moed in. Wat bezielt hem ook, hij lijkt wel niet goed wijs, het is maar een heel eenvoudig wicht dat hem, Melle Hebbema, de erfgenaam van Simon Rijkstra, finaal uit zijn evenwicht weet te brengen. Hij hoeft maar aan haar te denken en de lichamelijke uitwerking is een feit. En dat gevoel is alleen maar aangewakkerd na hun heimelijke ontmoeting in de wagenshuur, waar ze na zijn uitnodiging tot zijn grote vreugde niet lang over na had hoeven denken. Hij had haar bemind zoals hij nog nooit een vrouw beminde, gewoon omdat zij gevoelens bij hem wist los te maken die geen ander ooit wist te raken. Dat waren mok-

kels geweest bij wie hij geen gevoel had gehad, enkel lust. Maar één nacht met Rinske was genoeg geweest om hem dolverliefd te maken. Zij had hem naar ongekende hoogten weten te brengen – niet omdat ze in de liefde erg bedreven was geweest, eerder intengendeel, maar omdat hij had gevoeld dat het wederzijds was.

Godallemachtig, wat een schoonheid, wat een gratie, mijmert hij. Wat is de liefde vreemd en onwrikbaar, het laat zich op geen enkel moment dwingen. Het respect voor zijn vader groeit met de dag. Het zal hem lukken haar op een voor hen beiden goed verklaarbare manier aan zich te binden. Hij zal haar vertellen over zijn leven, wat precies zijn voorbestemming is en welke rol hij wenst dat zij daarin vervult.

Dan vult hij zijn longen met schone lucht en duwt zijn borstkas naar voren. Verstand erbij houden, Hebbema, spreekt hij zichzelf in gedachten toe. Hier vandaag verliezen van die domme derrieklauwer, dat nooit, hij zal, hij móet indruk maken, op haar!

Hij neemt plaats aan de startlijn, waar Tammo zich naast hem voegt en eveneens zijn plaats inneemt. Hij kijkt hem van opzij aan. Beide heren proberen hun vurige paarden onder controle te houden, zodat er een eerlijke start kan plaatsvinden. Twee mannen, beiden van totaal verschillende afkomst, maar zeer aan elkaar gewaagd, dat weten ze maar wat goed. Het publiek dat naar de draverijen komt die jaarlijks door de boeren uit heel Oldambt worden georganiseerd, staat aan de kant gespannen te kijken naar het indrukwekkende tweetal hoog te paard.

‘Rinske komt hier vandaag voor mij, dat heeft ze me gisteravond toegefluisterd toen we samen in het hooi lagen en ik stiekem even mijn hand onder haar jasje liet verdwijnen,’ lacht Tammo tergend. ‘Tjongejonge, Hebbema, nou, ik moet eerlijk

toegeven, ik heb al heel wat fijns in de handen gehad, maar die Rinske Jager, die heeft een paar mieterse tietten onder dat hemd verstopt, daar steekt de rest grijs tegen af.'

Melle peilt zijn tegenstander van opzij en ziet hoe Tammo's opgelaten lachje verandert in een geconcentreerde blik voor zich uit. Hij beseft best dat die boerenarbeider naast hem hoe dan ook van hem, 'die akelige herenboer', zal willen winnen, om ook maar enigszins kans te kunnen maken zijn handen ooit onder het jasje van dat felbegeerde meisje te kunnen krijgen. Tammo is beslist niet de eerste keuze van Rinske, dat heeft ze hem zelf verteld. Maar hun gedeelde interesse voor haar, dat bevalt die min-kukel die hier naast hem staat niks, net zoals het hemzelf niet bevalt. Tammo zal niks schuwen om Rinske Jager aan zich te binden, of ze dat nu zelf wil of niet. Hij overtuigt zichzelf ervan dat zij wel beter zal nadenken. Rinske is van hem, punt uit! Niets zal hij schuwen om Tammo van haar pad te houden. Melle lijkt dan ook niet uit zijn evenwicht te raken van Tammo's sarrende woorden, maar toont zich de ware herenboer die mijlenver boven dit arbeidersjong uitsteekt. Een laatdunkende grijs trekt over zijn gezicht. Zijn zwarte hoed die hij voor de gelegenheid heeft opgezet, duwt hij een stuk naar achteren op zijn donkerblonde krullen, en dan kijkt hij opnieuw naar Tammo.

'Je liegt dat het gedrukt staat, domme sufferd. Rinske heeft geen enkel belang bij die lompe klauwen van jou. Dat was vast in een van je sneue dromen!'

Tammo's lach klinkt ongemakkelijk vals. De hooghartige woorden van Hebbema komen klaarblijkelijk hard binnen. Iedere arbeider weet immers dat hij goed moet oppassen. Als één boer de pik op je heeft, kom je bij geen enkele andere meer aan de bak.

Wat dat betreft is het één pot nat. Tammo slikt hoorbaar en trekt een woedend gezicht, met trillende handen houdt hij zijn teugels vast.

‘Ik zou je suikeroompje daar maar niet achter laten komen, Hebbema, dat jij aast op Rinske Jager, een meid die voor mij bestemd is en die nog geen stuiver heeft om haar goddelijke reet mee te krabben.’ Hij lijkt het niet te kunnen laten, zijn woede is zichtbaar aanwezig en hij dreunt onbezonnen door.

De wrevel tussen de boeren en de arbeiders wordt met de dag groter in Oldambt. Het nieuwe socialisme schiet duidelijk wortel in de verpauperde Groninger voedingsbodem.

‘Melle Hebbema,’ sart Tammo ergerlijk verder. ‘De stinkend rijke boerenzoon en het erfprinsje van de machtigste boer uit Oldambt, is niet bestemd voor meisjes op eenvoudige klompen en een zakdoek vol gaten om het hoofd geknoopt. Melle is bestemd voor een dikke boerentrien met rode kakwangen die zijn opgepoetst met groene zeep!’

Woest draait Hebbema zijn gezicht weg van de treiterkop en kijkt naar de starter, die zijn positie langs de kant heeft ingenomen. Hij neemt de teugels stevig in de handen.

‘Smoel houden, Tammo, je mag blij zijn dat je naast me mag staan!’ schreeuwt Melle op hetzelfde moment dat de man zijn vlag naar benden slaat ten teken dat de heren moeten vertrekken.

Vol bravoure schieten ze beiden weg van de start. Het publiek houdt de adem in, iedereen heeft de hele dag uitgekeken naar deze wedstrijd van bijzondere aard: de herenboer tegen de arbeider.

Beide mannen rijden op een niet-gezadeld paard over een parcours van een kleine honderd meter. Met enkel een dekje over de

paardenrug gelegd, moet de ruiter zich zittende zien te houden en als eerste over de finish zien te komen. Eén ding is tijdens deze race een vereiste: de ruiters dienen te rijden op een paard van het Friese ras. En voor iedereen hier geldt dat het Friese raspaard hier meer welkom is dan de Friese bevolking.

Simon Rijkstra maakt zich persoonlijk om dit alles niet zo druk, hij doet even gemakkelijk zaken met een Fries als met een Brabander, geen punt. Als er onder de streep maar guldens worden bijgeschreven, maakt het hem niet uit waar of door wie het door hem verbouwde graan naar binnen wordt gewerkt. Een uitstekend zakenman mag Simon zichzelf gerust noemen. Jarenlang deed hij succesvol zaken met de Friese herenboer Geert Hebbema, die korte tijd zijn schoonzoon was en later trouwde met diens grote liefde Rika Valkhof, de moeder van hun jongste zoon Melle-Simon, die ze zelfs naar hem hebben vernoemd. Niet dat hij de echte oom is van de jongen, maar zo voelt dat wel voor Simon. Sterker nog, na het vroegtijdig overlijden van de Friese herenboer heeft hij zichzelf een soort van vaderrol toebedeeld wat Melle betreft, iets waar de moeder van de jongen het in het verleden spijtig genoeg niet altijd mee eens is geweest. Maar dat Melle hier de afgelopen jaren in opleiding bij hem op de boerderij was, daar had ze veelvuldig mee ingestemd. Natuurlijk is het ook haar niet ontgaan dat hij over een geweldig zakelijk inzicht beschikt.

Naast de grote boerderij die hijzelf van zijn vader erfde, is hij inmiddels in het bezit van nog een groot bedrijf in Oldambt, en wat een parel van een hoeve is dat. Het is net een paleis, een koning zou zich er thuis voelen, niets ontbreekt in dit immense gebouw. De gouden tientjes vliegen de lade binnen. En dit alles

heeft hij vooral gedaan voor zijn oogappel, Melle. Zelf kreeg hij nooit de zoon die hij later wel in Melle vond en die daar nu zo heldhaftig van start is gegaan, met – zoals het een echte boerenzoon betaamt – een eigen rijpaard. En wat voor een. Rintje is werkelijk een prachtier, dat Melle meenam vanuit zijn ouderlijke hoeve, Groot Rozenhof bij Joure. Melle is een paardenliefhebber pur sang. De paardenstal op de Friese hoeve is goed gevuld met het raspaard. De Friese hengst Rintje staat hoog op zijn benen, zijn gitzwarte vacht en indrukwekkend lange manen maken het moeilijk om je ogen van hem af te houden.

‘Prachtig,’ jubelt Simon tegen zijn collega-boer uit de buurt – eveneens een gezeten graanboer, maar hij beschikt bij lange na niet over het geldelijk vermogen van Rijkstra, noch over dat van Hebbema. ‘Nu zullen we allemaal getuige zijn van het feit dat een ferme boerenzoon te allen tijde wint van een boerenarbeidersjong, verschil moet er blijven, niet waar.’

De boer is bekend met de uitstekende rijvaardigheid van Simons neef, hij heeft met opzet zijn eigen beste stalknecht Tammo ingezet om het gevecht hier vandaag met boerenzoon Hebbema aan te gaan.

Melles nette slipjas hangt zolang over de stoel van zijn oom op het terras van het café, waar Simon zichzelf een eersterangs zitplaats heeft toebedeeld.

‘Kastelein, zet hier op de tafel nog maar eens een verfrissing neer. En geef de baas van de verliezer er ook een van mij!’ roept hij om de aandacht op zich te vestigen. Simon heeft door zijn grote mond en nadrukkelijke aanwezigheid de overige notabelen die zich ook op het luxe terras hebben gesetteld bij voorbaat op de hand en zij lachen driftig met hem mee.

‘Ik heb een fraai bedrag voor de winnaar beschikbaar gesteld,’ vertelt hij de directeur van de graanfabriek, die zich ook onder de gelederen begeeft.

De man lijkt niet bijzonder onder de indruk, maar knikt hem voor de lieve vrede goedkeurend toe. Zonder de medewerking van Simon Rijkstra en over enkele jaren zijn opvolger Melle Hebbema, worden de zaken voor velen van hen een stuk lastiger, dat weten ze allemaal.

‘Kijk aan, heren!’ roept Simon. ‘Daar komen ze! Let op, wat een geweld! De grond dendert me onder de voeten.’ Hij springt omhoog van zijn stoel zodra beide paarden het parcours ter hoogte van het café bereiken.

De vooraanstaande heren uit de buurt volgen zijn voorbeeld en draaien hun hoofd van links naar rechts. De spanning is om te snijden: wie gaat er het onderspit delven en wie wint de race? Een enkeling stelt stiekem zijn hoop op de stalknecht.

In een flits schieten de beide ruiters aan hen voorbij.

‘Zie je wel, zó ziet een winnaar eruit!’ schreeuwt Melles oom het terras over.

Melle ligt tenminste een paardenbeen voor op zijn tegenstander en het lijkt erop dat hij de eerste prijs al in de zak heeft, maar Tammo weet van geen wijken en zit hem vlak op de hielen.

Melle kijkt over zijn schouder en zet de hakken flink in de flanken van de viervoeter. Hij kent dit spel tussen mens en dier goed. Te hard gaan brengt gevaar, te langzaam betekent verliezen. Het zweet loopt in stralen over zijn slapen.

Dan, uit het niets, worden zijn ogen als een magneet naar het publiek getrokken. Het meisje dat hij zojuist had gezocht, wurmt zich door de menigte naar voren, op het moment dat Melle haar

passeert. Een tel, misschien een halve, treffen hun blikken elkaar. De volleerde ruiter raakt uit balans en maakt een ongecontroleerde handbeweging, waardoor de teugels losschieten en door zijn vingers wegglijpen. Binnen luttele seconden verliest de jonge herenboer de macht over het op hoge snelheid rennende dier.

Een zucht van ontsteltenis siddert door de menigte. Hoe is dit mogelijk? Wat gebeurt er? Een bekwaam ruiter als Melle Hebbema die van de baan schiet? Ongelovig kijkt de menigte naar het drama dat zich voor haar ogen voltrekt. Een angstaanjagende stilte volgt. Het wild steigerende paard smakt ijzingwekkend hard tegen de grond en slingert zijn berijder meters verderop met een rotklap tegen de grond. Het gekerm van het geteisterde dier gaat de omstanders door merg en been.

Geschrokken springt Simon op van zijn stoel, rent dwars door de menigte naar zijn oomzegger en duwt nieuwsgierige omstanders aan de kant. ‘Opsodemieten allemaal, stelletje nietsnutten! Een dokter moet er komen, sta daar niet zo stom te kijken! Iedereen die benen heeft, gaat de dokter halen! Nu!’

Naarstig geven de mensen gehoor aan Rijkstra’s bevelen, wat een wirwar aan krioelende en verwarde mensen oplevert. Iedereen botst tegen elkaar op en niemand komt tot daden. Simon heeft niks in de gaten, hij is enkel met zichzelf en zijn oogappel bezig.

Nahijgend van de schrik zit hij even later naast Melle op de grond in het losse zand. Op wat kneuzingen na lijkt Melle ongedeerd uit de strijd te zijn gekomen. Moeizaam klautert hij omhoog en legt zijn hand op Simons uitgestoken arm.

‘Rintje,’ zegt hij en zorgelijk kijken beide heren om.

De angstgeluiden van het dier zijn om te huiveren. Zodra Melle hem bereikt, slaat hij zijn handen om de brede hals van het dier, dat met zijn trouwe bruine ogen opkijkt naar zijn baas.

De kastelein, die met afschuw getuige was van de daverende klap die de boerenzoon maakte, heeft zijn jachtgeweer van de spijker gepakt en baant zich een weg door de mensen. Kalm zet hij een stap naar voren.

‘Ga eens een pas opzij, Hebbema, ik zal het dier uit zijn lijden verlossen,’ zegt hij.

Melle schudt zijn hoofd en reikt zijn arm naar hem uit, hij neemt zelf de vuurbuks ter hand. Van een afstand aanschouwt Simon de doortastende jonge herenboer met bewondering. De seconden durende stilte die volgt, lijkt uren te duren, totdat het misselijkmakende geluid van het oorverdovende schot door de lucht klinkt en onwelkom tussen de mensen in blijft hangen.

Naast zijn dode paard zakt Melle langzaam door de knieën. Zijn ogen speuren de menigte af op zoek naar haar, maar ze is nergens meer te bekennen.

‘Waarom deed ze dat?’ vraagt hij zich hardop af. ‘Waarom zette ze juist daar een stap naar voren? Zou die ellendeling van een Tammo dat met zijn aanhangers op touw hebben gezet? Staat Rinske dan toch aan zijn kant?’ Hij grijpt naar zijn voorhoofd en wrijft over zijn ogen, vloekend slaat hij zijn vuist naast zich op de grond. ‘Hier is het laatste woord nog niet over gesproken, stel-letje onderkruipers. Dit levert jullie stuk voor stuk gevolgen op.’

In de tussentijd is Tammo zonder heldenstatus te hebben verworven over de finish gekomen en zo spoedig mogelijk achter het wegrennende meisje aan gegaan. Gelukkig zijn zijn benen

langer dan die van haar, maar het kost hem toch moeite om haar in te halen.

‘Waar ga je naartoe, Rinske?’ roept hij naar haar.

‘Gaat je niks aan, Tammo! Ga weg en laat me met rust!’

Hijgend grijpt hij haar bij de schouder en na een hint van afwijzing smijt hij haar boos in het bermgras en gaat op zijn hurken voor haar zitten.

‘Luisteren jij! Wat bezielt jou om daar op dat parcours zo’n groot gevaar te brengen, krankzinnig wijf dat je bent! Dit had niet alleen de dood van dat paard kunnen betekenen, maar ook die van Hebbema, of die van mij! Hoe haal je het in je hoofd, iedereen daar heeft gezien wat voor malligheid jij hebt uitgehaald. Was dat je bedoeling? Dacht jij die machtige Hebbema zo voor je te kunnen winnen?’ Tammo kijkt neer op het schuld-bewuste gezichtje en zucht. Zachtjes wiegt hij haar tegen zijn brede borst. ‘Rinske?’

Ze heft haar gezicht op en kijkt hem aan met haar helderblauwe ogen. Het trillen van haar onderlip verradt hoe erg ze geschrokken is. Ze is stil. De angst straalt van haar af.

‘Hij moet van mijn toestand weten, Tammo, Melle en ik, wij krijgen samen ...’ Snikkend valt ze opnieuw in zijn armen.

Geschokt schieten zijn ogen van links naar rechts. Zijn angstige vermoedens kloppen, Hebbema’s bedoelingen met Rinske zijn hetzelfde als die van hem. Het is tenslotte geen geheim dat zijn vader jaren geleden een eenvoudig meisje tot zijn vrouw nam, waar die kerel uit werd geboren.

‘We gaan weg hier, Rinske,’ beslist hij plotsklaps. ‘Jij en ik samen, voor jouw veiligheid. Dat is voor jou nu de enige manier om dit te overleven. Als die viespeuk van een Rijkstra hier lucht

van krijgt, kunnen ze jou binnenkort uit de vaart omhoogvisen.’

‘Tammo, dat wil ik niet, het is mijn eigen domme schuld, ik heb alles verpest.’ Ze schudt zich van hem los en strijkt haar haren onder haar gebreide mutsje. ‘Ik heb het probleem veroorzaakt, ik red mezelf.’

Hij pakt haar vlug bij haar kin en kijkt haar doordringend aan. ‘Jij kent mij al bijna je hele leven, Rinske Jager, je weet wat je aan mij hebt. En daarbij: Hebbema is erg gesteld op zijn paarden, dat voorop. En hoe groot zal zijn liefde nu nog zijn voor jou, nadat je hem samen met zijn trouwe makker bijna van het leven hebt beroofd?’

‘Ik heb helemaal niemand om naartoe te gaan,’ snikt ze triest. ‘Ik weet het niet meer, Tammo, ik weet het niet meer, help me, alsjeblieft.’

Even draait hij zijn hoofd van haar weg en haalt dan opgelucht adem. ‘Luister naar me. Ik heb familie in Friesland, daar kan ik proberen om eerst een woonplek en werk te krijgen, en dan zien we later wel verder. Met een zwangere vrouw aan mijn zijde krijg ik misschien wat voorrang.’

Rinske stopt met huilen, haalt diep adem en probeert zo goed mogelijk na te denken. ‘Jij wilt dat ik met je trouw?’ vraagt ze terwijl ze de tranen van haar wangen veegt en de punten van haar klompen bekijkt.

‘Ja! Alleen dan help ik je verder, anders laat ik je hier alleen staan en dan mag je het inderdaad zelf uit gaan zoeken.’

Haar verstand stemt ermee in, haar gevoel schreeuwt het uit om hier te blijven. Hier, dicht bij Melle. Ze is van hem gaan houden. Ook al beseft ze best dat hij, gezien haar toestand, heel

goed voor een andere vrouw zou kunnen kiezen. De ontmoetingen die ze samen hadden, waren wild en onstuimig, maar vooral hartstochtelijk geweest. Hij had haar meteen het prettige gevoel gegeven dat zij de enige vrouw was die in zijn gedachten rondwaalde. Hij had dat zonder aarzeling uitgesproken. Was die akelige Rijkstra er maar niet geweest, dan zou ze Melle durven opzoeken en alles aan hem vertellen, misschien zou hij begrip tonen en haar willen vergeven. Ze weet dat Tammo gelijk heeft, Simon Rijkstra deinst nergens voor terug.

‘Haal zo vlug mogelijk je spullen op bij die Rijkstra, hij is nu nog weg, en doe dat ongezien.’ Tammo pakt haar bij de schouders en kijkt haar indringend aan. ‘Is dat een ja?’

Ze knikt bevestigend en kijkt naar hem op. Voor de eerste keer in al die voorbije jaren is ze blij dat haar moeder en vader er niet meer zijn. Ze herinnert zich nog helder dat haar moeder, toen ze nog kleine kinderen waren geweest, had durven fantaseren en had gezegd dat Rinske van haar drie dochters degene zou zijn die het nog eens heel ver zou gaan schoppen in het leven.

Onderweg naar de hoeve van Rijkstra om de weinige bezittingen die ze heeft bij elkaar te zoeken, kijkt ze omhoog. Ze legt haar hand op haar buik en strijkt er zacht overheen.

‘Het spijt me, moeder,’ zegt ze, ‘misschien kunt u ooit trots op me zijn, maar hoe, dat lijkt een immens groot probleem.’

Ondertussen is Melle de kroeg ingegaan en hard op weg zich een stuk in de kraag te zuipen. Zijn oom Simon heeft hij alleen weg laten gaan. Hij wil alleen zijn met zijn gedachten en zijn drank. Het lijkt of alles hem vandaag tegenzit. Woedend geeft hij een klap op de gladgelakte bar, waar hij meer tegenaan hangt dan